

Europa: eenwording, economie, expansie

De kunst van een mooi lijsttrekkersdebat

Door Annelot Prins

In de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees parlement, voelde menig instantie zich verplicht aandacht te besteden aan deze verkiezingen. Ook de SPIL voelde die verplichting en organiseerde in samenwerking met de B.I.L., ELSA, L.V.V.S. Augustinus en L.S.V. Minerva een groots Europees Lijsttrekkersdebat in de Pieterskerk. Actualiteitenrubriek EénVandaag voelde eveneens die druk en zette in samenwerking met de Economische Faculteitsvereniging Rotterdam een tv-debat op poten. Uit een vergelijkend onderzoek tussen deze twee debatten blijkt dat televisie en niet-televisie twee werelden van verschil

Bij aankomst op de Erasmus Universiteit wacht Thomas Ruigrok, eindredacteur van EénVandaag, ons met een grote glimlach op. Na de formele beleefdheden te hebben uitgewisseld neemt hij ons mee naar de geïmproviseerde redactiekamer. Hier krijgen we handen van alle medewerkers die zich op het laatste moment nog even bezighouden met teksten en het oplossen van de last-minute vuiligheden.

Na een kort bezoekje aan de grime, lopen we achter de eindredacteur aan op weg naar de enorme bus waar de verbinding naar Hilversum, en zo dus de uitzending, wordt geregeld. Tientallen beeldschermen, knopjes en stapels papier die het script van de avond bevatten springen direct in het oog. De assistent-regisseur vraagt Ruigrok nog snel of de stelling van het asielbeleid gewijzigd moet worden in de tekst en autocue, terwijl een technisch medewerker nog even de

laatste minuutjes van Sesamstraat meepakt. In de Pieterskerk werden de week ervoor op dit moment nog even wat stoelen recht gezet en twee microfoons aangesloten.

Vertraagd door de indrukwekkende regiebus, lopen we tenslotte achter de lijsttrekkers aan de zaal in, waar

het debat, omdat er in verband met positionering op het podium voor de tv-opname slechts zes plekken te vergeven waren. Tijdens het Europees Debat in de Pieterskerk hoefde er niet te worden nagedacht over camera's en podiumruimte, en konden dus alle acht lijsttrekkers aan het woord komen. Het debat

Zodra de camera aangaat worden de zweetparels op de voorhoofden van de lijsttrekkers pijnlijk groot geprojecteerd in de Nederlandse huiskamers.

alle camera's al op scherp staan. Als we een plekje gevonden hebben blijkt dat we omsingeld zijn door jongeren van de Christenunie, SGP en het CDA. Margriet Vroomans en Wouter Kurpershoek kondigen de lijsttrekkers van de VVD, PvdA en het CDA aan als pro-Europeaan en de lijsttrekkers van de PVV, SP en CU als Eurosceptici. D66 en GroenLinks zijn niet aanwezig bij

in de Pieterskerk gaf daarmee een vollediger beeld van wat alle grote partijen te melden hadden als het ging om Europa.

Zodra de camera aangaat worden de zweetparels op de voorhoofden van de lijsttrekkers pijnlijk groot geprojecteerd in de Nederlandse huiskamers en voelen we de spanning van de lijsttrekkers door de

zaal gaan. In de Pieterskerk keken de acht grote leiders ons ontspannen en glimlachend aan, en beantwoordden ze gedurende het hele

niet bekend is met de Europese lijsttrekkers. Wanneer op straat foto's worden getoond van de lijsttrekkers gokt de ene voorbijganger

van de mensen weet hem te herkennen en te linken aan de VVD. Het meest onbekend blijkt Van Dalen van de ChristenUnie/SGP te zijn, maar hij zegt goede hoop te hebben na dit televisiedebat door iedereen herkend te worden. Ook Thijs Berman van de PvdA wordt ondanks zijn vijf jaar in het Europees Parlement niet herkend door de mensen op straat.

De lijsttrekkers zijn zich zeer bewust van de camera's en de verwachte 500.000 kijkers, en vallen terug op oppervlakkige oneliners en makkelijke grappen.

debat rustig en uitgebreid alle vragen die gesteld werden. Niet lang na aanvang van het EénVandaag-debat werd ons duidelijk dat tv-debatten een stuk moeten inleveren op de inhoud. De lijsttrekkers zijn zich zeer bewust van de camera's en de verwachte 500.000 kijkers, en vallen terug op oppervlakkige oneliners en makkelijke grappen. Waar in Leiden rustig en erudiet werd uitgelegd waar het gewilde beleid op gebaseerd was, werd in Rotterdam kortaf en fel op elkaar gereageerd.

Er werd tijdens het EénVandaag-debat geïnformeerd naar de steun die de nationale lijsttrekkers aan de campagne krijgen van hun fractievoorzitters uit de Tweede Kamer. Hans van Baalen geeft aan dat Mark Rutte niks met zijn Europese campagne te maken heeft en dat hij het zelf doet, terwijl Barry Madlener zegt erg blij te zijn met de 'Geerts' steun. "Hij is immers het beste Kamerlid van Nederland", aldus Madlener. Opvallend is dat dit debat veel minder Europees georiënteerd is dan het debat in de Pieterskerk. Er wordt veel gerefereerd aan de Tweede Kamer, en dat het Europees Parlement zijn eigen partijen kent wordt amper genoemd. Dit is niet geheel onlogisch als uit een aantal filmpjes blijkt dat 'de Man van de Straat'

bij Van Dalen op Aboutaleb, waar de andere op ministers inzet. Hans van Baalen komt als minst onbekende lijsttrekker uit de bus; 39%

Als het EénVandaag-debat bezig is, wordt Berman aangevallen op het feit dat hij en zijn partij niet voor een bepaald beleid hebben gestemd in het Europees Parlement. Hierop

verweert hij zich door te stellen dat hij liever compromissen sluit en 50% van iets dan 100% van niets heeft. Dergelijke uitspraken lijken niet populair bij de kiezers. Een genuanceerde houding lijkt, zo blijkt uit de verkiezingsuitslagen, maar weinig mensen aan te spreken.

Toch waren alle lijsttrekkers in Leiden vele malen genuanceerder dan in Rotterdam, en leken de aanwezige studenten in Leiden wel te kiezen voor de lijsttrekker met de sterkste onderbouwing. Simpelweg het feit dat Madlener als best-debater wordt aangewezen tijdens het EénVandaag-debat, geeft al aan dat het allang niet meer om de inhoud gaat. Er moet hier wel worden opgemerkt dat de gemiddelde tv-kijker een ander publiek is dan de studenten die vrijwillig naar een openbaar debat komen.

Net als in het Leidse debat neemt Barry Madlener provocerende

standpunten in. Hij verwijst naar 40.000 ontslagen in de bouwsector, die volgens hem te maken moeten hebben met 40.000 Polen die in

Dennis de Jong noemt Madlener een asociale liberaal, terwijl hij een paar dagen eerder in de Pieterskerk ongeïnteresseerd zijn schouders ophaalde tijdens soortgelijke uitspattingen.

de bouwsector werken. Dennis de Jong noemt Madlener een asociale liberaal, terwijl hij een paar dagen eerder in de Pieterskerk ongeïnteresseerd zijn schouders ophaalde tijdens soortgelijke uitspattingen.

Dan kan ook Van Baalen zich niet langer beheersen: “Madlener heeft het over ‘de Polen’ net als hij het heeft over ‘de Marokkanen’, ‘de Bulgaren’ en ‘de Turken’, die mensen hebben waarschijnlijk níks

anders om handen dan ons land kapot te maken,’merkt hij sarcastisch op, ‘maar vergeet niet dat alle Nederlandse medewerkers die veel

geld verdienen in Europese landen terug moeten als de plannen van de PVV ten uitvoer komen!” Wim van de Camp valt hem bij; “ook de Polen dragen bij aan het nationaal product van Nederland, het heeft geen enkel nut om hen zwart te maken!”

Dat het bij tv draait om de uistraling is duidelijk. Dergelijke uitspattingen hadden in Leiden nooit plaatsgevonden, maar op tv moeten de lijsttrekkers

toch laten blijken dat ze het menen.

Het geraas en getier van Van Baalen is nog niet voorbij. Als Madlener schreeuwt: “Door ú wordt pinpasfraude gepleegd, dankzij al die Roemenen in Nederland!”, is de maat vol voor Hans van Balen. “Ik heb er schoon genoeg van dat u Turken en Turkse Nederlanders constant beledigt”, valt hij even luid uit naar Madlener.

De laatste stelling waar de lijsttrekkers

Het rode potlood is terug

met elkaar over in discussie treden betreft het beleid over subsidies binnen Europa. Er gaat veertien miljard per jaar rond in Brussel, dat wordt gespenseerd aan ambtenaren, bureaucratie en de lidstaten. Oud-minister van Financiën Gerrit Zalm blijft zijn best doen de bijdrage van Nederland te laten zakken, maar de landbouwsubsidies van de Europese Unie eisen het merendeel van de bijdrages van de lidstaten op. De stelling die EénVandaag dan ook bedacht heeft, luidt dat de Europese Unie moet stoppen met het rondpompen van subsidies. Pe-

De live-uitzending wordt hierna gestopt, en de spanning lijkt direct van de schouders van de lijsttrekkers af te vallen. De toon van het vragenrondje door de zaal, dat na het debat gehouden wordt, is eenzelfde als die tijdens het gehele de-

dieke debat, concludeert eindredacteur Ruigrok tevreden dat het een geslaagd debat was.

Een vergelijking tussen de twee debatten laat zien dat tv-debatten zeer anders zijn dan debatten die niet voor tv bedoeld zijn. Zodra de camera's aansprongen, stonden de lijsttrekkers op scherp. Houding, intonatie en oneliners definieerden het debat, want die bepaalden uiteindelijk of er een half minuutje in het journaal van de volgende dag voor de lijsttrekkers was weggelegd.

Uit de zaal klinkt verontwaardigd boegeroep, terwijl Madlener zelfgenoegzaam glimlacht.

ter van Dalen spreekt van een race waarin keer op keer wordt getracht de miljarden die in de Europese Unie verdwijnen terug te halen, waarbij voor de aanleg van één fietspad tientallen ambtenaren in Brussel aan de slag moeten. Wim van de Camp stelt dat er geen enkele vereniging bestaat waar geen contributie voor moet worden betaald. De Europese Unie is volgens hem de toekomst voor Nederland. Hoe aardig deze uitspraken de eerste keer ook mogen klinken, de tweede keer gaan ze vervelen. In de Pieterskerk in Leiden werden exact dezelfde uitspraken gedaan, tot aan de intonatie aan toe. Het is opvallend hoe weinig ruimte er voor anticipatie over blijft. Zelfs de grappen zijn vooraf bedacht. Margriet Vroomans rondde het debat af en tot ieders grote verbazing blijkt Madlener tot beste debater te zijn verkozen. Uit de zaal klinkt verontwaardigd boegeroep, terwijl Madlener zelfgenoegzaam glimlacht.

bat in de Pieterskerk: ontspannen en beleefd, pakkende oneliners hoeven niet meer.

De meest felle vertoning tijdens dit vragenrondje is dan ook niet één van de lijsttrekkers, maar een agressieve feministe die schreeuwt om de vrouwen van GroenLinks

en D66. De debatleider vertelt dat de drie regeringspartijen en drie grootste oppositiepartijen uitgenodigd zijn, en dat er helaas maar zes plekken te vergeven waren. Het meisje kijkt nog enigszins verwilderd doch uit het veld geslagen uit haar ogen, waarna Van Baalen haar vriendelijk adviseert op een vrouw van zijn lijst te stemmen. Later, al borrelend bijkomend van het lu-

In de Pieterskerk was dit heel anders. Inhoud stond centraal. Het publiek dat speciaal voor de gelegenheid naar deze kerk was afgereisd, zat niet te wachten op een half uurtje snelle informatie. Het debat duurde langer, waardoor er meer tijd was om op onderwerpen in te gaan en de druk van het mediapresteren was er niet. Eindredacteur Ruigrok stelde schouderophalend dat bij tv altijd op inhoud ingeleverd moet worden. De mensen willen sensatie, met een lichte tint van informatie. Zelfs in Debat was geen plaats voor een informatief stuk van zes pagina's waarin de standpunten duidelijk en genuanceerd uiteen konden worden gezet. Korte nieuwsberichten, met 'snelle informatie' en pakkende quotes hebben de overhand in de media. Iedereen die wat anders wil, zal naar 'Pieterskerken' moeten afreizen. ■